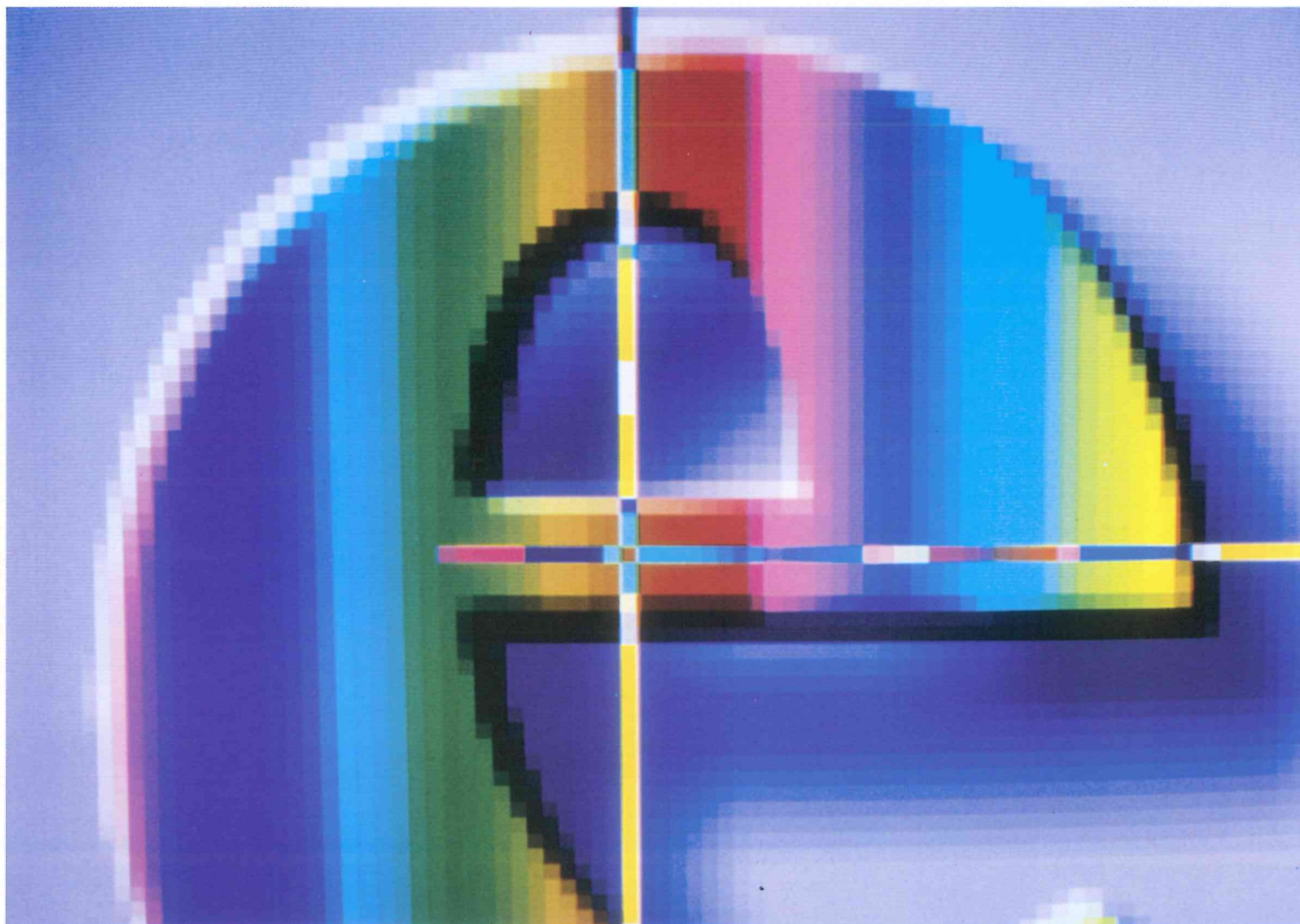

**GODIŠNJE IZVJEŠĆE
O REZULTATIMA PRAĆENJA
KAKVOĆE ZRAKA NA
AUTOMATSKOJ POSTAJI ZA
PRAĆENJE KAKVOĆE
ZRAKA VRHOVEC ZA 2011. GODINU**

Zagreb, ožujak 2012.

Naručitelj: **HEP - PROIZVODNJA d.o.o.**
SEKTOR ZA TERMoeLEKTRANE
Pogon EL-TO Zagreb,
Zagorska 1, Zagreb

Radni nalog: I-02-551

**GODIŠNJE IZVJEŠĆE O REZULTATIMA PRAĆENJA
KAKVOĆE ZRAKA NA AUTOMATSKOJ POSTAJI ZA
PRAĆENJE KAKVOĆE ZRAKA VRHOVEC
ZA 2011.**

Autori: **Niels Aboud, ing.**
Predrag Hercog, dipl.ing.

Direktor odjela mjerenja i analitika:

Bojan Abramović, dipl.ing.

Direktor:

mr.sc. Zdravko Mužek, dipl.ing.

Zagreb, ožujak 2012.

SADRŽAJ

UVOD	2
1. OPĆI PODACI	3
1.1. POSTAJA.....	3
1.2. SPECIFIKACIJA MJERNIH INSTRUMENATA	5
1.3. LOKACIJA	5
1.3.1. MAKROLOKACIJA	5
1.3.2. MIKROLOKACIJA	6
1.4. KLASIFIKACIJA POSTAJE	7
2. REDOVNI RAD POSTAJE	8
2.1. TEHNIČKA ISPRAVNOST POSTAJE	8
2.2. ONEČIŠĆUJUĆE TVARI KOJE SU PRAĆENE TIJEKOM 2011. GODINE	8
2.3. OSIGURANJE KVALITETE MJERENJA	8
3. REZULTATI	8
3.1. KONCENTRACIJE ONEČIŠĆUJUĆIH TVARI I OBRADA PODATAKA.....	8
3.2. EVALUACIJA MJERNIH PODATAKA	9
3.2.1. ZAKONSKA OSNOVA	9
3.2.2. TOLERANTNE VRIJEDNOSTI ZA 2011. GODINU	9
3.2.3. OBUHVAT PODATAKA	10
3.2.4. EVALUACIJA REZULTATA	10
3.2.5. KLASIFIKACIJA ZRAKA	12

PRILOG 1. (Tablični prikaz koncentracija onečišćujućih tvari satnih vremena usrednjavanja tijekom 2011. g. na CD)

PRILOG 2. (Tablični prikaz koncentracija onečišćujućih tvari 24 satnih vremena usrednjavanja tijekom 2011. g. na CD)

PRILOG 3. (Statistička obrada podataka sa kategorizacijom zraka za 2011. g. na CD)

UVOD

Sukladno ugovoru I-02-551 s tvrtkom HEP – PROIZVODNJA d.o.o. Sektor za termoelektrane, Pogon EL-TO Zagreb, i Ekonerga d.o.o. Ekonerg, ovlašten za praćenje kakvoće zraka Rješenjem Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva KLASA: UP/1-351-02/09-08/144 URBR: 531-13-1-1-2-09-3 od 31. prosinca 2009. je izradio godišnje izvješće o praćenju kakvoće zraka na automatskoj postaji za praćenje kakvoće zraka Vrhovec na lokaciji Zagreb Vrhovec.

Ovo izvješće pokriva vremenski period od 01. 01. 2011. do 31. 12. 2011. godine i sadrži klasifikaciju zraka za 2011.g. s obzirom na mjerene onečišćujuće tvari.

Ovo izvješće sačinjeno je sukladno Zakonu o zaštiti zraka (NN 178/04 i 60/08), Uredbi o graničnim vrijednostima onečišćujućih tvari u zraku (NN,133/05) i Pravilniku o razmjeni informacija o podacima iz mreža za trajno praćenje kakvoće zraka (NN135/06)

1. OPĆI PODACI

1.1. Postaja

Postaja za monitoring kakvoće zraka u originalnom izotermičkom skloništu modularnog je tipa. Instrumenti rade na osnovu automatskih referentnih i automatskih ekvivalentnih referentnih metoda navedenim u pravilniku o praćenju kakvoće zraka (NN 155/05) i odobrenih tipskim odobrenjem od TUV.

Mjerni sustav sastoji se od sljedećih komponenti:

Komponenta sustava, proizvođač
Kontejner za smještaj mjernih uređaja
Horiba APNA-360 NOx analizator
Kalibracijski uređaj za kontrolu odziva
Generator nul-plina
Kalibracijska boca
Meteorološki senzori za temperaturu, rel. vlažnost, brzinu i smjer vjetra
Sustav za prikupljanje i slanje podataka
Termostatirani sustav grijanja i hlađenja

Metapodatci postaje dani su u Tablici 1.

Tablica 1.

1. Opći podaci		
1.1.	Ime postaje	Vrhovec
1.2.	Ime grada	Zagreb
1.3.	Nacionalni ili lokalni broj ili oznaka	
1.4.	Kod postaje	
1.5.	Ime stručne institucije koja odgovara za postaju	Ekonerg d.o.o.
1.6.	Tijelo ili programi kojima se dostavljaju podaci	Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva RH i Agencija za zaštitu okoliša
1.7.	Ciljevi mjerenja	procjena utjecaja HEP EL-TO na zdravlje ljudi
1.8.	Geografske koordinate	X = 5075775 Y = 5573674
1.9.	NUTS	
1.10.	Onečišćujuće tvari koje se mjere	NO ₂ , NO, NO _x
1.11.	Meteorološki parametri	Temperatura, vlaga, smjer, brzina
1.12.	Druge informacije	
2. Klasifikacija postaje		
2.1.	Tip područja	Gradsko: trajno izgrađeno područje
2.2.	Tip postaje u odnosu na izvor emisija	Industrijska
2.3.	Dodatne informacije o postaji	
3. Mjerna oprema		
3.1.	Naziv proizvođača: Horiba	
3.2.	Analitička metoda ili mjerna metoda	
	NO ₂	automatsko mjerenje Kemiluminescencija s modulacijom unakrsnim protocima
4. Značajke uzorkovanja		
4.1.	Lokacija mjernog mjesta	Između ulice Vrhovec i Vinogradi
4.2.	Visina mjesta uzorkovanja	
4.3.	Učestalost integriranja podataka	1 sat
4.4.	Vrijeme uzorkovanja	kontinuirano

1.2. Specifikacija mjernih instrumenta

Sva mjerenja izvode se kontinuirano s mogućnošću vremena usrednjavanja od 1 minute do 24 sata (Tablica 2).

Tablica 2.

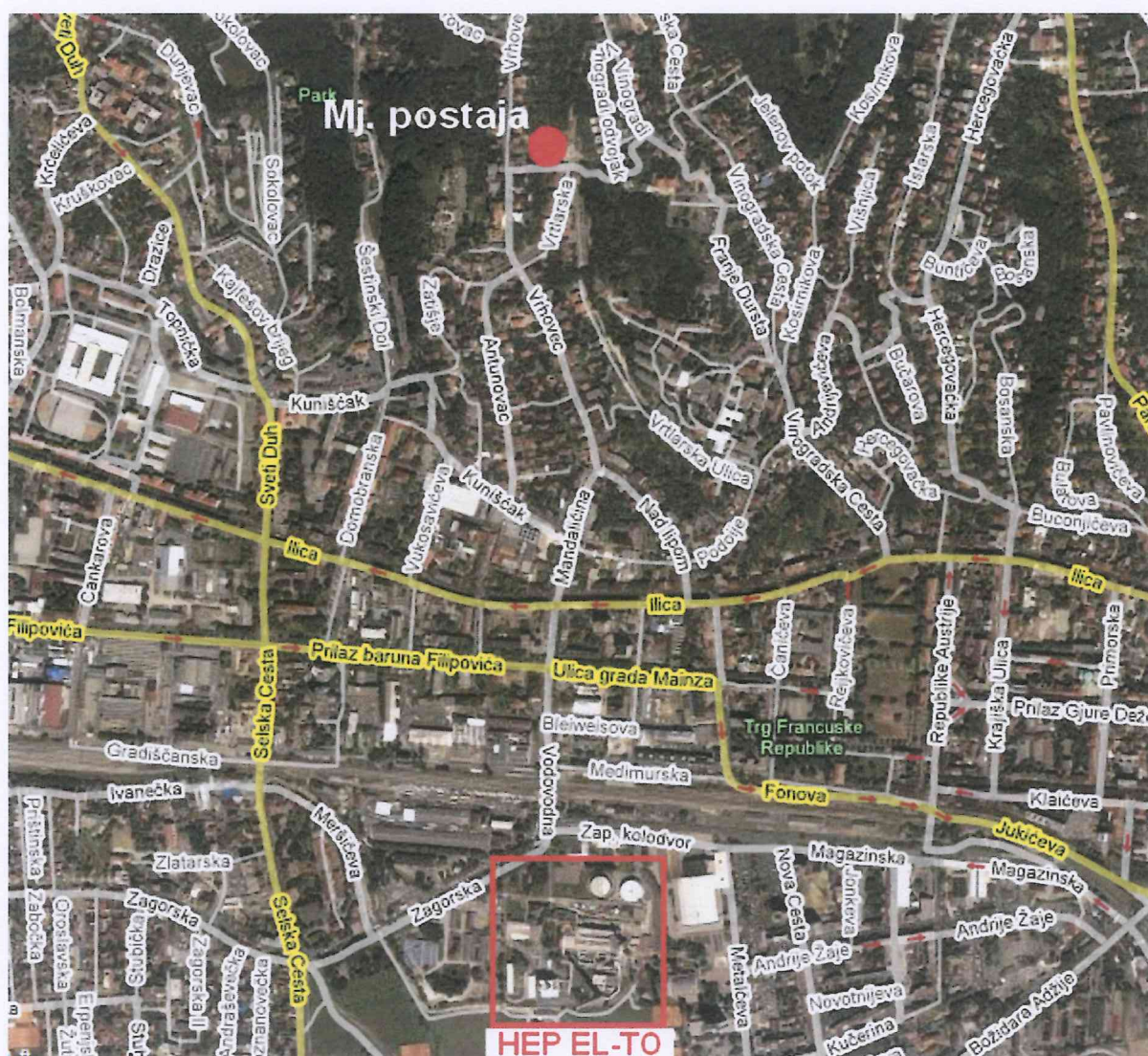
Instrument (analit)	Mjerni princip (po EN 14211)	Mjerno područje (ppb)	Peciznost	Vrijeme usrednjavanja (min)	Granica detekcije (ppb)
Horiba APNA-360, NO/NO _x / NO ₂ analizator (dušični oksidi)	Kemiluminiscencija	0 - 100 0 - 10000 autorange	1 % od očitanja	1 - 60	0,5

1.3. Lokacija

1.3.1 Makrolokacija

Postaja je smještena u Zagrebu IZMEĐU ULICA Vrhovec i Vinogradi, udaljena cca. 1 km sjeverno od Ilice. (Slika 1). Gaus - Krugrove koordinate postaje su X = 5075775; Y = 5573674.

Slika 1. Lokacija postaje

1.3.2. Mikrolokacija

Postaja se nalazi cca. 30 m istočno od prometnice sa slabim intenzitetom prometa i 15 m iznad parkirališta.

Slika 2. Mjerna postaja Vrhovec

1.4. Klasifikacija postaje

Postaja je po tipu područja gradska, smještena u trajno izgrađenom sjevernom rezidencijalnom dijelu Zagreba. Iako je smještena u blizini prometnice u osnovi je, po odnosu na izvor emisija, industrijska te bi trebala ispitati utjecaj HEP EL-TO, koja se nalazi cca. 2 km južno od postaje, na kakvoću zraka na ovom području.

2. REDOVNI RAD POSTAJE

2.1. Tehnička ispravnost postaje

Svi postupci osiguravanja tehničke ispravnosti postaje u 2011. g., obavljani su od strane ovlaštenog servisera za instrumente proizvođača Horiba, tvrtke Ekonerg.

2.2. Onečišćujuće tvari koje su praćene tijekom 2011. godine:

1. Oksidi dušika (NO, NO₂, NO_x izražen kao NO₂)

2.3. Osiguranje kvalitete mjerenja

Praćenje koncentracija gore navedenih onečišćujućih tvari izvodilo se kontinuiranim mjerenjima prema Zakonu o zaštiti zraka (NN 178/04 i 60/08) i Pravilniku o praćenju kakvoće zraka (NN 155/05).

U periodu od 01. 01. do 31. 12. 2011. rad instrumenta je redovno provjeravan preko analiziranja dobivenih rezultata i putem "zero" i "span check" provjera.

3. REZULTATI

3.1. Koncentracije onečišćujućih tvari i obrada podataka

Tijekom 2011. dobiveni su rezultati koji su prikazani i obrađeni u prilogima 1-3 u elektroničkom obliku na CD-u.

Prilog 1.	Tablični prikaz koncentracija onečišćujućih tvari satnih vremena usrednjavanja
Prilog 2.	Tablični prikaz koncentracija onečišćujućih tvari 24 satnih vremena usrednjavanja
Prilog 3.	Statistička obrada podataka s klasifikacijom zraka

3.2. Evaluacija mjernih podataka

3.2.1. Zakonska osnova

Ocjenjivanje razine onečišćenosti zraka izvedeno je sukladno Članku 16. i 18. Zakona o zaštiti zraka (NN 178/04) te Članku 5. i Tablici 1. Uredbe o graničnim vrijednostima onečišćujućih tvari u zraku (NN, 133/05).

3.2.2. Tolerantne vrijednosti za 2011. godinu

Od 01.01.2011. godine sukladno gore spomenutoj Uredbi na snazi su bile tolerantne vrijednosti za 2011. godinu. Razine GV i TV za 2011. godinu dane su u tablici 3.

Tablica 3. Razine GV i razine TV za 2011.g. za NO₂

Onečišćujuća tvar	Vrijeme usrednjavanja	Razina granične vrijednosti (GV)	Učestalost dozvoljenih prekoračenja	Razina tolerantne vrijednosti za 2011. (TV)
NO ₂	1 sat	200 µg m ⁻³	GV ne smije biti prekoračena više od 18 puta tijekom kalendarske godine	237,5 µg m ⁻³ (TV ne smije biti prekoračena više od 18 puta tijekom kalendarske godine)
	24 sata	80 µg m ⁻³	GV ne smije biti prekoračena više od 7 puta tijekom kalendarske godine	95 µg m ⁻³ (TV ne smije biti prekoračena više od 7 puta tijekom kalendarske godine)
	1 godina	40 µg m ⁻³	–	47,5 µg m ⁻³

3.2.3. Obuhvat podataka

Obuhvat podataka zadovoljava zahtjeve za kakvoćom mjernih podataka o kakvoći zraka definirane Pravilnikom o razmjeni informacija o podacima iz mreža za trajno praćenje kakvoće zraka i Pravilnikom o praćenju kakvoće zraka. Gubitak podataka zbog godišnjeg servisa i umjeravanja tijekom srpnja nisu uzeti u izračun obuhvata podataka sukladno Prilogu 8 istog Pravilnika.

3.2.4. Evaluacija rezultata

Na osnovu raspoloživih mjernih rezultata možemo zaključiti - satne koncentracije nisu prelazile graničnu vrijednost (GV) tijekom 2011. godine.

Koncentracije 24 satnog vremena usrednjavanja prešle su GV 3 puta, a TV nisu prelazile tijekom 2011. godine.

Godišnja vrijednost nije prešla razinu granične vrijednosti (GV) tijekom 2011. godine.

Na slici 3. prikazani su prelasci 24 satnog vremena usrednjavanja za NO₂. Prelasci GV-a označeni su narančasto.

2011

siječanj '11						
Su	M	Tu	W	Th	F	Sa
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

veljača '11						
Su	M	Tu	W	Th	F	Sa
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28					

ožujak '11						
Su	M	Tu	W	Th	F	Sa
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

| | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |

travanj '11						
Su	M	Tu	W	Th	F	Sa
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

svibanj '11						
Su	M	Tu	W	Th	F	Sa
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

lipanj '11						
Su	M	Tu	W	Th	F	Sa
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

| | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |

srpanj '11						
Su	M	Tu	W	Th	F	Sa
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

kolovoz '11						
Su	M	Tu	W	Th	F	Sa
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

rujan '11						
Su	M	Tu	W	Th	F	Sa
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

| | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |

listopad '11						
Su	M	Tu	W	Th	F	Sa
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

studeni '11						
Su	M	Tu	W	Th	F	Sa
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

prosinac '11						
Su	M	Tu	W	Th	F	Sa
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

Slika 3. Kalendar prekoračenja GV-a u 2011. godini (24 satne vrijednosti NO₂)

3.2.5. Klasifikacija zraka

Prema rezultatima mjerenja a sukladno regulativi RH iz točke 3.2.1 zrak na ovom području u 2011. godini klasificiran je kao I kategorije u odnosu na NO₂ uz napomenu da je postignut traženi obuhvat podataka. Tablica 4. prikazuje statističku obradu podataka i kategorizaciju zraka.

Tablica 4. Statistička obrada podataka

STATISTIČKA OBRADA MJERNIH REZULTATA NA POSTAJI HEP VRHOVEC ZA 2011. GODINU	
Statistički parametar / Onečišćujuća tvar	NO₂ µg/m³
Minimalna satna vrijednost (µg/m ³)	-2,43
Maximalna satna vrijednost (µg/m ³)	160,00
Srednja vrijednost satnih vremena usrednjavanja	21,15
Median satnih vremena usrednjavanja	14,13
Percentil 98 satnih vremena usrednjavanja	81,27
Minimalna 24 satna vrijednost (µg/m ³)	0,17
Maximalna 24 satna vrijednost (µg/m ³)	84,48
Srednja vrijednost 24 satnih vremena usrednjavanja	21,24
Median 24 satnih vremena usrednjavanja	16,10
Percentil 98 24 satnih vremena usrednjavanja	68,66
Postotak valjanih rezultata satnih vremena usrednjavana (%)	95,15
Postotak valjanih rezultata 24 satnih vremena usrednjavana (%)	92,35
Broj prekoračenja satnog GV	0
Broj prekoračenja satnog TV	0
Broj prekoračenja 24 satnog GV	3
Broj prekoračenja 24 satnog TV	0
Prekoračenje godišnje GV	NE
Prekoračenje godišnje TV	NE
Kategorija kakvoće zraka	prva

PRILOZI

- PRILOG 1. (Tablični prikaz koncentracija onečišćujućih tvari satnih vremena usrednjavanja tijekom 2011. g. na CD-u)
- PRILOG 2. (Tablični prikaz koncentracija onečišćujućih tvari 24 satnih vremena usrednjavanja tijekom 2011. g. na CD-u)
- PRILOG 3. (Statistička obrada podataka sa kategorizacijom zraka za 2011. g. na CD-u)